

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Milan Rastislav Štefánik

Mgr. Eva Mužná

**Výukový materiál zpracován v rámci projektu
EU peníze školám**

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro
vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických
pracovníků (NÚV).

Registrační číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0229
Šablona:	III/2
Č. materiálu:	VY_32_INOVACE_206
Datum vytvoření:	12. 8. 2013
Ročník:	4.
Předmět:	Dějepis a dějiny kultury
Vzdělávací oblast:	Společenskovední
Tematická oblast:	Vznik ČSR – osobnosti spjaté s touto dějinnou etapou
Anotace:	Žáci a žákyně se seznámí s jednou z klíčových osobností spjatou se vznikem a počátky ČSR

Milan Rastislav Štefánik

Zvíťazíme, ak budeme my Česi a Slováci, vždycky po boku. Keď sa podarí niekomu nás rozdvojiť, potom bude s nami zle. V jednote je sila. Prvou zásadou nášho boja je jednota a svornosť. To si, bratia, pamätajte.

- ❖ 21. července 1880 Košariská, nyní osada Brezové pod Bradlom – 4. května 1919 Ivanka pri Dunaji
- ❖ slovenský politik, generál francouzské armády, astronom
- ❖ v letech 1914–1918 organizoval československé legie v Srbsku, Rumunsku, Rusku, Itálii
- ❖ byl členem Národní rady v Paříži a posléze československým ministrem války
- ❖ je spolu s Tomášem Garriguem Masarykem a Edvardem Benešem považován za zakladatele Československa
- ❖ narodil se jako šesté z dvanácti dětí v rodině evangelického faráře Pavla Štefánika
- ❖ přestože byl synem faráře, vyrůstal v chudém, ale kulturním prostředí
- ❖ otec byl vlastenec a ve vlasteneckém duchu vedl i své děti
- ❖ první tři třídy obecné školy vychodil v rodné vsi a podle svědectví učitele byl Milan Rastislav nejlepším žákem na košarišské škole
- ❖ již v devíti letech odchází z domova, aby se naučil maďarsky, což byla nezbytná dovednost pro studium střední školy
- ❖ středoškolské studium započal na evangelickém lyceu v Bratislavě (tehdejší Prešpurku), kde už studovali jeho dva bratři – Igor a Pavol – prostředí školy bylo značně maďarizované, což se Milanovi nelíbilo
- ❖ na střední škole prospíval výborně
- ❖ po maturitě se rozhodl studovat stavební inženýrství v Praze
- ❖ v Praze se zapojil do několika vlasteneckých spolků a stal se stoupencem a obdivovatelem myšlenek profesora T. G. Masaryka
- ❖ rok 1900 byl pro Štefánika zlomový – po prudké roztržce ho otec vykázal z domu a on se uchyluje k příteli ze studií Vavro Šrobárovi (významný meziválečný československý politik a 1. Ministr zdravotnictví ČSR) do Ružomberoka
- ❖ na podzim roku 1900 se vrátil do Prahy, opouští techniku a nastupuje ke studiu astronomie
- ❖ usmířil se s otcem a roku 1902 odchází studovat do Curychu
- ❖ po návratu do Prahy se opět aktivně zapojuje do vlasteneckého a studentského hnutí, přispívá do několika časopisů a osobně se setkává s významným historikem a přítelem T. G. Masaryka, Jaroslavem Golleem
- ❖ 12. října 1904 byl promován na doktora filozofie (astronomie se tehdy studovala při filozofické fakultě)

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).

- ❖ po promoci **odjíždí do Paříže, aby se setkal a studoval u dvou nejvýznamnějších francouzských astronomů**, což se mu posléze podaří – ovšem začátky byly nesnadné – potýká se s finanční nouzí
- ❖ začátek 1. světové války Štefánika nepřekvapil, protože ho předvídal už několik roků - ve válce viděl hlavně možnost osamostatnění Slováků, které hned od začátku spojoval i s Čechy
- ❖ **vzhledem ke svému špatnému zdravotnímu stavu však nemohl hned odejít na frontu a dostal se na ni až začátkem roku 1915**
- ❖ nastoupil **do vojenské letecké školy v Chartres** a 11. května získal diplom pilota a hodnost desátníka - v hodnosti podporučíka nastoupil na frontu, kde dělal průzkumné lety
- ❖ během 1. světové války se **aktivně zapojil do jednání o novém státě Čechů a Slováků, v Paříži se několikrát setkal s E. Benešem** a díky svým konexím a stykům byl kontaktním článkem pro ostatní československé politiky
- ❖ v únoru 1916 vznikla **v Paříži Československá národní rada (reprezentativní orgán zahraničního odboje)**, jejímž předsedou byl T. G. Masaryk, místopředsedou M. R. Štefánik a generálním tajemníkem E. Beneš
- ❖ v letech 1916 a 1917 **několikrát navštívil Rusko, setkal se s carem Mikulášem II.**
- ❖ v červnu 1917 **odplul do USA**, kde hledal podporu nejen u amerických politiků, ale i u českých a slovenských krajanů
- ❖ v roce 1918 **vykonal opět mnoho diplomatických misí – např. do Itálie, Japonska a do Ruska na Sibiř**
- ❖ po vyhlášení Československa a konci 1. světové války se zúčastnil mírových jednání v Paříži a měl na starost zajistit vznik československého letectva
- ❖ **odjel do Itálie, kde se setkává se svou snoubenkou markýzou Giulianou Benzoniovou, pár plánuje svatbu**
- ❖ **4. května 1919 odlétá z Itálie na Slovensko, těsně před přistáním se však stroj zřítil a celá posádka (Štefánik, 2 italští piloti a italský mechanik) na místě zahynula**

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
 Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).

Světoběžník

Na konci roku 1906 dostal Štefánik pověření vést francouzskou výpravu do Turkestánu, jejímž cílem bylo pozorovat zatmění Slunce, které mělo proběhnout 13. 1. 1907. Cestou do Turkestánu se zastavil i v Praze a na Slovensku a navštívil i Pulkovskou hvězdárnu v Petrohradu. Cestu využil i k poznání Ruska a Střední Asie, například v Jasně Poljaně navštívil Lva Nikolajeviče Tolstého a jeho lékaře, Slováka Dušana Makovického (ten zaznamenal Tolstého výrok o Štefánikovi: „... úžasně srdečný, milý člověk. V červenci roku 1907 se však Štefánikův zdravotní stav velmi zhoršil (vleklé problémy se žaludkem) a byl převezen na léčení do Chamonix, lázeňského města pod Mont Blankem, kde se léčil dva měsíce.

Ve službách Francie

Jeho objevy v oblasti astrofyziky a solární fyziky mu přinesl uznání a obdiv v akademické obci. Svá pozorování uskutečnil např. v Brazílii či Ekvádoru. V Ekvádoru vystupoval M. R. Štefánik již jako francouzský státní příslušník (občanství přijal v roce 1912 a jeho posláním nebylo pouze studijní. Od francouzské vlády přijal úkol zřídit telegrafické sítě z Quito na souostroví Galapágy. Úkol splnil brilantně, vždyť již 12. prosince 1913 došel do Paříže telegram, že Štefánik rekonstruoval observatoř v hlavním městě, ale především vytvořil meteorologickou stanici a na ni navazující telegrafickou síť, spojující celý Ekvádor i s přilehlými souostrovími. Bohužel jeho časté cesty a hektický způsob života zhoršovaly jeho zdravotní problémy.

První československý akt

Akt mladé Tahitanky vznikl při Štefánikově pobytu na Tahiti (1910 – 1911), kde pozoroval Halleyovu kometu. Na Tahiti Štefánik položil základy hvězdárny a inicioval založení meteorologické stanice. Akt mladé Tahitanky má výjimečné postavení v dějinách fotografie, jedná se o první československý akt vůbec a odborníci ho pro jeho dokonalé provedení obdivují dodnes.

Použité zdroje

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:20_Korun_1926_Obverse.jpg. [online]. [cit. 2013-08-12].

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Milan_Rastislav_%C5%A0tef%C3%A1nik.jpg. [online]. [cit. 2013-08-12].

DUDA, Zbyněk M. Světoobčan, vědec, letec, diplomat a generál M. R. Štefánik. Historický kaleidoskop. 2009, č. 4/9. s. 9 – 15.

DUDA, Zbyněk M. Světoobčan, vědec, letec, diplomat a generál M. R. Štefánik. Historický kaleidoskop. 2010, č. 1/10. s. 9 – 15.